

Ochrana dat nesmí být za rukojmí

Úřad pro ochranu osobních údajů uložil za rok kvůli GDPR osm pokut. „Neměli bychom být zajatci systémů ani byrokracie ochrany údajů, ta by nám naopak měla sloužit,“ říká v rozhovoru **Josef Prokeš**, šéf správní sekce úřadu.

KATEŘINA KOLÁŘOVÁ

LN Zvykla si po roce veřejnost, jak s nařízením GDPR pracovat? Před jeho zavedením vládli značný chaos, kdy většina lidí nevěděla, jak na to.

Díky popisnému textu nařízení si řada lidí uvědomuje, že právo je na jejich straně, že by s jejich osobními údaji nemělo být kupčeno a neměli by být obtěžováni, třeba telemarketingem. Lidé jsou stále více citliví na zacházení s jejich daty. Ještě před sedmi lety pojem krádež identity většině lidí nic neříkal. Dnes už je to jinak. Lidé se o bezpečnost svých údajů více zajímají.

LN Jak se zažila role pověřence pro ochranu údajů, jež má na dozorování pravidel dohlížet?

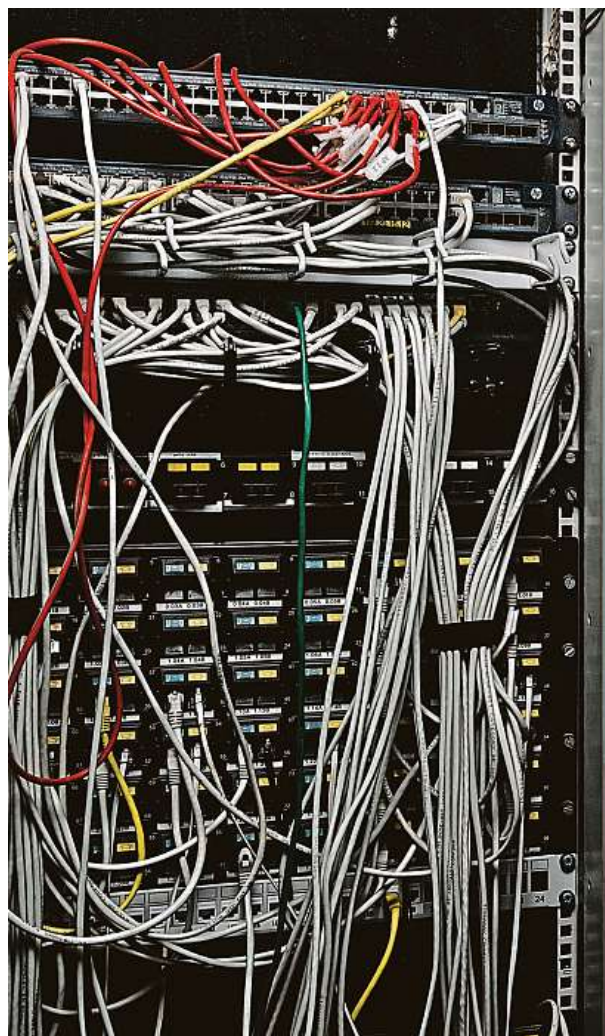
Pověřenec je člověk, který může výrazně kultivovat prostředí a zacházení s daty u správce. Žádný ředitel školy ani starosta či zastupitel plně neobsáhne právní a technické požadavky týkající se ochrany informací a dat a dopadů technologií do života lidí. A šéf IT či marketingu nějaké firmy je často ve střetu zájmů či pod tlakem nebrat ohledy na nutnou a účelnou minimalizaci zpracování dat a potřeby lidského soukromí. Proto pozice vznikla, byť byla ze začátku hodně zpochybňována.

LN Proč byla zpochybňována?

Lidé si mysleli, že to bude úroveň pro Úřad pro ochranu osobních údajů (ÚOOÚ), že to bude práškač, co nenese žádnou odpovědnost, kterému se však všechno musí hlásit a on všechno odnese na úřad. Tak to ale obecné nařízení neupravuje, naopak stanoví úkoly pro pověřence. Pověřenec musí mít přístup ke všem informacím, protože řeší novinky, rizika, problémy a incidenty. Dnes je pověřenců přes 16 tisíc. Někteří jsou ale zatím „spící“ a někteří byli jmenováni dobrovolně.

LN Úřad po zavedení GDPR zřídil konzultační telefonickou linku. Jak je vytížená a komu je určena?

Za rok jsme vyřídili zhruba 6500 hovorů. Kromě pestrých dotazů k obecnému nařízení přetrvával zájem o rady ohledně kamero-

První rok s GDPR byla podle Josefa Prokeše hektická doba, kdy Úřad pro ochranu osobních údajů musel zvládat mnohonásobně víc prostých dotazů i složitých podnětů. Celkem jich na úřadu přijali 3851, což je při stejném počtu zaměstnanců asi o 1500 více než před rokem.

FOTO MAFRA - JAN ZÁTORSKÝ

vých systémů. Linka je určena pro základní orientaci laiků, tedy veřejnosti a malých správců.

LN Máte nějaký konkrétní případ, který jste řešili?

Majiteli vozidla někdo poškrábal auto na parkovišti před supermarketem, které bylo střeženo kamerovým systémem. Poškozený se ale nemohl domluvit s místním bezpečnostním technikem, který chtěl záznam vydat pouze policii. Avšak ani malý incident na silnicích už dnes policie šetřit nemusí. Šlo o to, zda ochrana dat je překážkou řešení problému, nebo může poskytnout nějaký přiměřený nástroj pro řešení situace.

Tento správce sám deklaroval, že kamerový systém má na parkovišti zřízený pro ochranu zákazníků. Může jim tedy v klidu vydat potřebnou část kopie záznamu, a to i v případě, že tam jsou zachyceny i procházející třetí osoby.

LN Znamená to, že na základě nahrávky může být pachatel usvědčen?

Vůbec to nemusí být jednoduchá situace. Někdo může zpochybnit, že je to sestříhané nebo nečitelné nebo, že pouhý záznam nestačí. Měli bychom ale nechat

Česko vyčerpalo dynamiku rozvoje eGovernmentu.

Zůstali jsme u nástrojů, které sice tehdy byly a dosud jsou účinné, ale nejdou s dobou.

prostor tomu, aby život sám ukázal, kde jsou vážná rizika pro zpracování dat a zákon je potřeba držet striktně.

Neotevíráme tím stavidla, aby lidé začali záznamy hromadně dávat na Facebook či internet. Souvisí to s právem na informační sebezpečení každého z nás. Neměli bychom být zajatci systémů ani byrokracie ochrany údajů, ta by nám naopak měla sloužit. Snažíme se to nastavit rovnovážně, aby si nikdo nebral ochranu dat jako rukojmí ani aby tím neřešil zá-

stupné problémy, ale abychom si zvykli žít s technologiemi i s tím, že kolem nás je spousta osobních údajů a že je všichni můžeme korektně a férově zpracovávat.

LN Hovořilo se o hrozbě astronomických pokut při porušení nařízení. V jaké výši bylo těch osm pokut, které jste udělili?

V celkové výši 370 tisíc korun. Pokuty jsou úměrné situaci, okolnostem porušení i poměrům správce, nemohou být likvidační. Pokut se lidí hodně báli, ale neuvědomovali si právní a soudem potvrzená pravidla pro jejich udělování. Všeobecně je u nás totiž velmi malé povědomí o tom, jak státní správa pracuje. ÚOOÚ je klasický správní a kontrolní úřad, jehož postup je přezkoumatelný soudem, a vztahují se na nás veškeré zásady obecné správy i zásady správního trestání.

Výše pokut se pak odvíjí nejen od způsobených škod, ale také například od rozpočtu podnikatelů a správců. A pokuty jsou v nařízení nastavené tak, aby obsáhly celé spektrum včetně globálního celosvětového prostředí. Pokud by u nás byli více usazení globální hráči, byli by také jistě častěji českým úřadem přímo zkoumání.

LN Jak se díváte na to, že veřejný sektor dostal výjimku a nevztahuje se na něj udělení pokut?

Vznikl tím nevyvážený stav, kterým se sice odstranilo jedno diskutabilní opatření, kdy převážil zjednodušený pohled, že stát, resp. veřejný sektor, sám sobě ukládá pokutu. Není tu ale žádná viditelná doprovodná úvaha a dostatečné záruky, jaká budou adekvátní opatření, aby veřejné instituce zacházely s údaji pečlivě. Přitom stát je obrovský shromažďovatel údajů a je nemalý porušovatel jejich ochrany.

Z ukládání pokut byly vyňaty nejen malé obce a školy, výjimka dopadla i na ministerstva, která mají obrovské systémy s dodavateli informačních systémů. Pokud se stát rozhodl tyto subjekty netrestat, tak by měl vymezit alternativní způsoby, jak co nejšetrněji zpracovávat dat občanů provádět a zajistit, aby zbytečně nevznikala rizika při zpracování údajů.

LN Nedošlo tím k dezinterpretaci některých povinností?

Řada správců z veřejného sektoru dnes bohužel hodnotí výjimky z trestání tak, že si pověřence nemusí díky absenci trestání vů-

Josef Prokeš (45)

- Absolvoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy. Ve veřejné správě pracuje od roku 1993. Působil na ministerstvu spravedlnosti, následně u Policie České republiky, kde se zabýval agendami veřejného a trestního práva. Od roku 2016 je **ředitelem správní sekce na Úřadu pro ochranu osobních údajů.**
- Po loňské účinnosti obecného nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR) je podstatnou částí jeho úkolů uzpůsobení dosavadních činností ÚOOÚ **novým nástrojům ochrany osobních údajů** podle GDPR.

bec pořizovat. To však každodenní problémy bezpečnosti, vhodnosti a správnosti zpracování dat občanů nevyřeší. Jde ale o neplně ujasněné otázky – zda mohou být data českých občanů v zahraničních cloudech, nebo do jaké míry může být státní správa obsluhována přes wi-fi, třeba na malých obcích. To vše je málo projednané. Myslím si, že bezpečnostním aspektům musí být vždy věnována velká pozornost.

LN Proč je situace takto podceňována?

Svým způsobem jsme ve veřejném sektoru usnuli na navřech a vyčerpali dynamiku rozvoje eGovernmentu z minulých let. Zůstali jsme u nástrojů, které sice tehdy byly a dosud jsou účinné, ale nejdou s dobou. Ochrana dat je velmi dynamická agenda a musí být spolu s technologiemi neustále revidována.

Česko zaspalo a nereaguje na výzvy dnešní doby. Důsledkem toho je také kauza Huawei, v jejímž pozadí působí otevřené otázky. Přitom v okolních státech bylo možno se inspirovat vzory pro bezpečné komunikační sítě státu. Na tom je nutno pracovat více let, obecné nařízení s principem bezpečnosti osobních údajů zde je velkým impulzem.

LN Takže varujete před spoléháním se na globální řešení?

Spoléhat pouze na široké globální řešení může být paradoxně velmi svazující. Data a informace jsou naším zlatem a stříbrem. Můžeme se rozhodnout, zda ho budeme mít doma, nebo v zahraničí a zda podpoříme zpracování údajů a rozvoj našeho průmyslu v tomto sektoru, nebo jestli budeme jen přebírat globální schémata. I to, zda budeme soběstační v základní ochraně údajů a budeme v tom tak moci přispět, a tedy být vzájemnou oporou i svým soudům v EU.